

Positive Gains Scale in Parents with Disabled Children: Turkish Validity and Safety Survey

Engelli Çocuğu Olan Ebeveynlerde Pozitif Kazanımlar Ölçeği: Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Araştırması

Gülay BAŞ¹, Gülay MANAV², Gonca KARAYAGIZ MUSLU³, Ahmet İMERCİ⁴.

¹ Gülay Baş, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla, <https://orcid.org/0000-0002-8034-4967>

² Doç. Dr. Gülay MANAV, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Muğla, <https://orcid.org/0000-0001-5802-8469>

³ Doç. Dr. Gonca KARAYAGIZ MUSLU, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Muğla, <https://orcid.org/0000-0001-7066-6826>

⁴ Doç. Dr. Ahmet İMERCİ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji, Muğla, <https://orcid.org/0000-0002-6474-8259>

*Corresponder author: Gülay BAŞ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü MUĞLA, TÜRKİYE. e-mail: gulaybaas@gmail.com.

Tel.+905544585750.

Received: 20/09/2023

Accepted: 19/04/2024

Published Online: 30/08/2024

Abstract

Background: In children, disability affects not only the life of the child but also the lives of their parents. There are good and bad parents who have a disability.

Objectives: This research, adapted to the "Positive Gain Scale (PGS)" Turkish language to determine its validity and reliability and to identify the positive experiences of parents with disabilities.

Methods: This research is methodological and descriptive. The population is the parents of orthopedic disabled children ages of 0-18 in Mugla province. The sample is parents of children aged 0- 18 with 72 orthopedic disabilities. In the reliability research, the Turkish version of "family introductory information form" and "positive gains scale" was used. After obtaining permission from parents, the data was collected. For validity; content-scope validity, criteria-dependent validity and structure validity, invariance and internal consistency methods were used for reliability.

Results: Was determined as Kaiser-Meyer Olkin coefficient 0,726 Bartlett's test χ^2 value of 171,755, $p=0,001$. The Cronbach alpha coefficient of the entire scale was determined as 0,794. As a result of explanatory factor analyses, results were obtained close to the original scale. With the data obtained from the confirmatory factor analysis, it was determined that the factor loads of the lower dimensions of the scale were valid.

Conclusion: At the end of the study, it was determined that the Positive Gains Scale in parents of children who have orthopedic disability is valid and reliable for the Turkish language.

Keywords: Disabled child, Parent, Positive gain, Reliability, Validity.

Özet

Giriş: Çocuklarda engellilik yalnızca çocuğun değil ebeveynlerinin de yaşamını etkilemektedir. Engelli çocuğun ebeveynlerinde engelliliğe karşı olumlu ve olumsuz uyumlar meydana gelmektedir.

Amaç: Bu araştırma, "Pozitif Kazanımlar Ölçeği (PKÖ) Türkçe' ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesi ve engelli çocuğu olan ebeveynlerin olumlu deneyimlerini tanımlamak amacıyla yapıldı.

Yöntem: Bu araştırma metodolojik ve tanımlayıcıdır. Evren, Muğla ilinde bulunan 0- 18 yaş aralığındaki ortopedik engelli çocukların ebeveynleridir. Örneklem, 72 ortopedik engelli 0- 18 yaş aralığındaki çocukların ebeveynleridir. Güvenirlik araştırmasında "Aileyi Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Pozitif Kazanımlar Ölçeği" Türkçe uyarlaması kullanıldı. Ebeveynlerden izin alındıktan sonra veriler toplandı. Geçerlik için; içerik-kapsam geçerliği, ölçüt-bağımlı geçerliği ve yapı geçerliği, güvenirlik için değişmezlik ve iç tutarlılık yöntemleri kullanıldı.

Bulgular: Kaiser-Meyer Olkin kat sayısı 0,726 Bartlett testi χ^2 değeri 171, 755, $p=0,001$ olarak saptandı. Ölçeğin tamamının Cronbach alfa kat sayısı 0,794 olarak belirlendi. Açıklayıcı faktör analizleri sonucunda ölçeğin orijinal haline yakın sonuçlar elde edildi. Doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen verilerle, ölçeğin alt boyutlarına ait faktör yükleri doğrultusunda geçerliğinin olduğu saptandı.

Sonuç: Araştırmanın sonunda ortopedik engelli olan çocukların ebeveynlerinde Pozitif Kazanımlar Ölçeği'nin Türk dili için geçerli ve güvenilir olduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, Engelli Çocuk, Geçerlik, Güvenirlik, Pozitif Kazanım.

Cite this article: Bas G, Manav G, Karayagiz Muslu G, Imerci A. Positive Gains Scale in Parents with Disabled Children: Turkish Validity and Safety Survey. Turk J Health S. 2024;5:2:X-X. <http://dx.doi.org/10.29228/tjhealthsport.72565>

GİRİŞ

Engellilik prenatal, natal veya postnatal dönemde hastalık ve travmalar kaynaklı yetersizliğin bireyleri toplum içerisinde gruplandığı, yaşamdaki uyumunu sağlamak amacıyla çeşitli faktörlerle desteklenerek yön verilen toplumsal bir farklılıktır (1). Çocuklarda engellilik ise çocuğun toplumsal yetersizliğinin yanı sıra çocuğun tedavi ve bakımından sorumlu ailenin süreci yönetmesi amacıyla yaşamında yaptığı düzenlemeler ile birlikte aile dinamiğinde de değişimleri beraberinde getirmektedir (2, 3). Engelli çocuğu olan ebeveynler çocuklarının yaşamlarını sürdürmek ve çocukların topluma uyumlarını desteklemek amacıyla yaşamlarındaki bireyselleşme ile birlikte ekonomik, duygusal ve sosyal alanlarda engelli çocuğu olmayan ebeveynlere göre farklı düzenlemeler yapmaktadırlar (4, 5).

Çocuğun yaşadığı engellilik, çocukta aktivite kısıtlamasını ortaya çıkarırken ebeveynlerde çocukların yaşamlarının devamlılığı için artan bakım yükü ve sağlık yönetimi sorumlulukları, fiziksel ve duygusal zorlanmaları beraberinde getirmektedir (5, 6). Bu süreçte ebeveynlerde ekonomik yetersizlikler, iş kaybı, sosyal işlevde bozulma, uzun süreli stres ve stres ile baş etme yöntemlerinde yetersizlik, engelli çocuğun bakımındaki güçlükler nedeniyle ortaya çıkan kas-iskelet sisteminde hastalıklar/ağrılar, uyku düzeninde bozulma, düşük düzeydeki yaşam doyumu ve aile içerisindeki ilişkilerde bozulma gibi olumsuz kazanımlar ortaya çıkmaktadır (7, 8). Çocuğa tanı konmasıyla birlikte ebeveynlerde yas süreci ortaya çıkarken uyum gerçekleşmediğinde kronik stres olgusu gelişmektedir (9, 10, 11).

Kronik stres süreci ve yasta bireylerin baş etme mekanizmaları ve yaşamda anlam bulma arayışıyla birlikte kişisel gelişimlerinin anlamlı derecede etkilendiği öne çıkarılmaktadır (6, 12, 13). Bununla birlikte Pit-ten Cate, 2003 yılındaki araştırmasında engelli çocuğa sahip olan ebeveynlerin yaşadıklarına, yas sürecine ve bu sürece uyumuna dikkat çekmekte, ebeveynlerin bu süreçteki bireysel ve aile içi olumlu kazanımlarını vurgulamaktadır (14). Bireyler yoğun keder yaşarken yaşamını devam ettirmek ve mevcut stres ve keder ile baş etme amacıyla mücadele ederken yeni alternatifler aramaktadırlar. Bu arayış bireylere kişisel güç artışına neden olmaktadır (15). Literatürde engelli bir çocuğa sahip olan ebeveynlerin tanı sonrası yardımlaşma ve kişisel iletişimde güçlenme olduğu vurgulanmaktadır. Ebeveynlerde bununla birlikte sosyal desteğin önemi ve manevi inançlardaki artış öne çıkarılmaktadır (15, 16). Ebeveynlerin başarılı problem odaklı başa çıkması ile belirsizliğin azalması ve sağlık üzerinde kontrolün artması ebeveynlerde öz- yeterliliği güçlendirmektedir (17). Literatür incelendiğinde ebeveynlerin zaman içerisinde uyum ve stresle baş etme becerilerinin geliştiğini ve bu doğrultuda ailelerde pozitif kazanımların da olduğu öne çıkarılmaktadır (14, 18). Engelli çocuğa sahip olan

annelerin sahip olduğu stres ve stresle baş etme becerilerinin pozitif kazanım üzerindeki anlamlı ilişkisinin olması "Pozitif Kazanım Ölçeği"nin geliştirilmesinde önemli bir sonuç olarak ele alınmıştır (14).

Pediyatri Hemşireleri engelli çocuğun ebeveynleri ile olan ilişkisinin sürdürülmesi, desteklenmesi ve güçlendirilmesinde önemli bir destek sistemidir (19). Çocuğun tedavi sürecindeki bakım gereksinimlerinin planlanması ve giderilmesinde engelli tanısı alan çocukların ebeveynleri ile paydaş çalışma yürütmektedir (20, 21). Yürütülen aile merkezli bakım süreci içerisinde çocuğun taburculuğu sonrasında evdeki kaliteli bakımın desteklenmesi, ebeveynlerin süreci yönetmesinde etkili olan destek sistemlere yönlendirilmesinde rol almaktadırlar. Bunlara ek olarak uzun süreli strese sahip olan ebeveynlerin yaşamlarında baş etme becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir güçlendirici faktör olarak yer almaktadırlar (8, 22). Pediyatri Hemşireleri, engelli tanısı alan çocuğa sahip ebeveynlerin olumsuz kazanımlarının yanı sıra olumlu kazanımların da tanımlanabilmesi ve sürdürülebilmesinde etkilidir.

Literatür taraması ile birlikte engelli olan çocukların ebeveynlerindeki güçlükler ve kazanımlar incelenmiştir. Literatür ebeveynlerdeki olumsuz kazanımlara daha fazla yer vermektedir ve ebeveynlerdeki olumlu yaşam deneyimlerinin yer aldığı yayınlar yetersizdir. Bunlara ek olarak Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları alanında yer alan hemşirelerin, çocukların bakım ve tedavi süreçlerinde kullanabilecekleri Türkçe geçerlik ve güvenilirliği olan, engelli çocukların ebeveynlerinin olumlu kazanımlarını tanımlamak amacıyla kullanılabilecek ölçek bulunmamaktadır. Bu gerekçe ile bu çalışmada "Pozitif Kazanımlar Ölçeği" Türkçe diline uyarlanmış, geçerlik ve güvenilirlik araştırması yapılmıştır.

Bu çalışmada aşağıdaki iki soruya yanıt bulunması amaçlanmaktadır;

- Türkçe'ye uyarlanan "Pozitif Kazanımlar Ölçeği" geçerli bir ölçme aracı mıdır?
- Türkçe'ye uyarlanan "Pozitif Kazanımlar Ölçeği" güvenilir bir ölçme aracı mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bu araştırmanın modeli metodolojik ve tanımlayıcı tasarımdır. Araştırmada, 2003 yılında Ineke Pit-Ten Cate tarafından geliştirilen "Pozitif Kazanımlar Ölçeği (PKÖ)" ölçeği Türkçe diline uyarlanıp geçerlik ve güvenilirlik araştırması yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma, Muğla ilindeki Eğitim ve Araştırma Hastanesinin Ortopedi ve Travmatoloji polikliniğinde yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni/ Örneklemi

Araştırmanın evrenini Muğla ilindeki ortopedik engelli tanısı alan 0- 18 yaşındaki çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, ölçek maddelerinin 5-10 katı esas alınarak ve ölçeğin 7 maddeden oluştuğu gerekçesiyle 70 kişi olarak hesaplanmıştır. Veri kayıplarının olabileceği ihtimaliyle hesaplanan örneklem sayısının % 20'si alınıp üzerine eklenerek araştırmaya 84 kişinin katılması hedeflenmiş fakat 72 ortopedik engelli tanısı alan 0-18 yaş çocukların ebeveynleri katılmıştır.

Dil geçerlik araştırması için ölçek, İngilizce ve Türkçe dillerine hakim olan dilbilimciler tarafından Türkçe'ye çevirisi yapılmıştır. Sonrasında kelimelerin Türk kültürüne uygunluğu farklı meslek gruplarındaki uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir. Ölçeğin tekrar orijinal diline çevirisi yapılarak yeni oluşturulan ölçek ile benzerlik ve uyumu incelenmiştir. Pilot uygulama aşamasında Türkçe'ye çevirisi yapılarak oluşturulan ölçek maddeleri, aynı kriterlere sahip katılımcılara anlaşılabilirliğini değerlendirmek amacıyla uygulanmıştır.

Araştırmanın dil geçerlik aşamasında aynı kriterlere sahip katılımcıların dışındaki 14 kişi ile pilot uygulama yapıldı. Pilot uygulamadaki hedef katılımcılar hesaplanırken 72 kişilik örneklem grubundaki kişilerin %20 si esas kabul edilmiştir. Bu doğrultuda pilot uygulama 14 birey ile yapılmıştır.

Araştırmadaki örneklem grubuna, araştırmanın yapıldığı hastanenin Ortopedi ve Travmatoloji bölümünde görev yapan uzman hekim ile planlama yapılarak ulaşıldı. Araştırmaya katılmaya onay veren ebeveynlere araştırmacı tanıtıcı bilgi formu ve uyarlanan ölçek uygulandı. İlk görüşme tamamlandıktan 2-4 hafta sonra ikinci hekim- çocuk görüşmesinde ölçeğin tekrar uygulanması ile veriler toplandı.

Veri Toplama Araçları- Geçerlik ve Güvenirlik Bilgileri

Araştırmada veriler toplanırken belirlenen örneklem grubunun özelliklerini tanımlamak amacıyla çocuğun tanısı ve engel düzeyi, engelli çocuğun ve ebeveynlerinin yaşı, ebeveynlerin eğitimi ve sahip olduğu ekonomik düzeylerinin yer aldığı sorular bulunan 19 soruluk "Aileyi Tanıtıcı Bilgi Formu" kullanılmıştır. Buna ek olarak engelli tanısı alan çocuğun ebeveynlerinde, çocuklarının bakım süreçlerindeki algının ve kazanımlarının değerlendirilmesi amacıyla Ineka Pit-te Cate'in geliştirdiği "Pozitif Kazanımlar Ölçeği" kullanılmıştır.

Pozitif Kazanımlar Ölçeği, 7 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçeğin beş maddesi engelli tanısı alan çocuğun ebeveyninin algıladığı insanı kazanımlar, iki maddesi ise ailenin olumlu kazanımlarını yansıtmaktadır. Ölçekteki yedi madde de yapısal olarak evrenseldir (14). 5'li Likert tipinde derecelendirme yapan ölçek maddelerine 'kesinlikle katılıyorum' ile 'kesinlikle katılmıyorum' arasında değişkenlik gösteren yanıtlar verilerek değerlendirilmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı kabul edilen değer olan Cronbach alfa .70'dir (14, 23).

Verilerin Değerlendirilmesi

Toplanan veriler SPSS 24 (Statistical Package for Social Sciences) ve LISREL 8.7 (Linear Structural Relations) istatistik programları ile değerlendirilerek çalışıldı. Ölçek içerik geçerlik analizinin değerlendirilmesi amacıyla kapsam geçerlik indeksi, yapı geçerlik analizi açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Araştırmada güvenilirlik araştırması için madde analizleri ve iç tutarlılık analizi yapılmıştır. Zamana göre değişmezliğin değerlendirilmesi amacıyla bağımlı gruplar arasında T testi, pearson korelasyon analizi, iki yarıya bölme analizi ve tepki yanlılığını değerlendirmek için Hotelling T-kare analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırmada, Pozitif Kazanımlar ölçeğini geliştiren Ineka Pit-ten Cate' den gerekli kullanım izinleri alınması sonrasında mevcut ölçeğin Ortopedik Engelli tanısı alan çocukların ebeveynleri ile Türkçe geçerlik ve güvenirlik araştırması yapıldı.

Araştırmaya başlamak için Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesine bağlı Tıp ve Sağlık Bilimleri Etik Kurulu- 2 (Spor, Sağlık)' den izin alındı Onay Tarihi: 20.10.2021- Protokol No: 210004/3). Buna ek olarak araştırmanın Muğla Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ndeki hedef kitleye uygulanabilmesi amacıyla Muğla Eğitim ve Araştırma Hastanesinin Başhekimliğinden ve Muğla İl Sağlık Müdürlüğü Bilimsel Çalışma Değerlendirme Komisyonu kararının onayı alındı. Araştırma sürecinde katılımcıların gönüllüğü esas kabul edildi. Bu doğrultuda katılımcılara Bilgilendirilmiş Olur Formu ile yazılı ve sözlü bilgi verildikten sonra Onam Formunu imzalayan katılımcılar araştırmaya dahil edildi. Araştırma sürecinde etik kurallar ihlal edilmedi.

BULGULAR

1. Sosyo- Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Engelli çocukların % 51.4'ü kız çocuğudur. Çocukların % 97.2'sinin tanısı serebral palsidir ve % 76.4'ü tanıyı doğumdan sonra almıştır. Ailelerin belirttiğine göre çocukların % 44.4'ünün engel seviyesi orta düzeydedir. Ailelerin % 95.8'i engelli çocukları için özel rehabilitasyon merkezinden destek almaktadır. Ailelerin % 93.1'inin başka engelli çocuğu bulunmamaktadır. Engelli çocuğun yaş ortalaması 8.5±4.1'dir.

Annelerin % 41.7'si, babaların % 50.7'si ilköğretim mezunudur. Annelerin %76.4'ü, babaların % 14.1'i çalışmamaktadır. Ailelerin %93.1'i çekirdek ailedir ve % 38.9'unun iki çocuğu vardır. Ailelerin % 61.1'inin geliri giderine eşittir. Ailelerin % 55.6'sının sosyal güvencesi sosyal sigortadır. Yaş ortalamaları incelendiğinde annelerin 38.1±8.1, babaların 42.2±8.2'dir. Ailelerin ortalama çocuk sayısı 2.4±0.9'dur.

2. Güvenirlik Analizlerine İlişkin Bulgular

Engelli çocukların aileleri için Pozitif Kazanımlar Ölçeğinin güvenirlik analizi araştırması yapılırken, iç tutarlılığının değerlendirilmesi amacıyla Cronbach α güvenirlik katsayısı ile birlikte madde-toplam puan analizi ve sınıf içi korelasyon kullanıldı. Ölçeğin tutarlılığının ölçülmesi için test-tekrar test yöntemi kullanıldı.

Engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçeğinin ve alt boyutlarının puan ortalamaları, ölçek ve ölçeğin alt boyutlarının en düşük ve en yüksek puanları ve Cronbach α güvenirlik katsayıları Tablo 1'de verildi.

Tablo 1. Engelli Çocukların Aileleri için Pozitif Kazanımlar Ölçeğinin ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları ve Cronbach A Güvenirlik Katsayıları

Ölçek ve alt boyutları	Madde sayısı	Ortalama±S	Alınan düşük ve yüksek puanlar	Alınabilecek düşük ve yüksek puanlar	Cronbach güvenirlik katsayısı	α
Engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçeği	7	32.2±3.5	18-35	5-35	.794	
Aile kazanımları alt boyutu	2	8.6±1.8	2-10	2-10	.796	
İnsani kazanımlar alt boyutu	5	23.5±2.5	12-25	5-25	.794	

Engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçeğinin güvenirlik katsayısı $\alpha=0.794$ 'tür. Aile kazanımları alt boyut güvenirlik katsayısı $\alpha=0.796$, insani kazanımlar alt boyut güvenirlik katsayısı $\alpha=0.794$ 'tür. Engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçeğinin puan ortalaması 32.2±3.5'tir. Aile kazanımları alt boyutunun puan ortalaması 8.6±1.8, insani kazanımlar alt boyutunun puan ortalaması 23.5±2.5'tir.

Engelli çocukların aileleri için Pozitif Kazanımlar Ölçekteki madde-toplam puanı korelasyon analizinin değerlendirme sonuçları Tablo 2'te verildi.

Tablo 2. Engelli Çocukların Aileleri için Pozitif Kazanımlar Ölçeğinin Madde-Toplam Puan Korelasyon Analizi

MADDELER	MADDE TOPLAM PUAN KORELASYONLARI	
	r	p
1-Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri öğünlaştığımı hissediyorum.	.602	.001
2-Engelli çocuğa sahip olmak yeni şeyler/beceriler öğrenmemeye yardımcı oldu.	.624	.001
3-Engelli çocuğumu yetiştirmek havata bakış açımı değiştirdi.	.696	.001
4-Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri aile üyelerim birbirine daha da yakınlaştı.	.685	.001
5-Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri ailem daha hoşgörülü ve kabulleniç oldu.	.779	.001
6-Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri zorluklarla yüzleşme konusunda daha kararlıyım.	.725	.001
7-Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri diğer insanları daha iyi anlıyorum.	.649	.001

Ölçekteki yedi maddenin değerlendirilmesi ile madde-toplam puan korelasyonlarına bakıldığında 0.602 ile 0.779 değerleri arasında dağılım gösterdiği görülmektedir ($p=0.001$).

Engelli çocukların aileleri için Pozitif Kazanımlar Ölçeği' nin madde-alt boyutlarının puan korelasyon analizleri Tablo 3'te verildi.

Tablo 3. Engelli Çocukların Aileleri için Pozitif Kazanımlar Ölçeğinin Madde-Toplam Puan Korelasyon Analizi

ÖLÇEK ALT BOYUTLARI	MADDELER	MADDE ALT BOYUT TOPLAM PUAN KORELASYONLARI	r	p
İnsani kazanımlar alt boyutu	1-Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri öğünlaştığımı hissediyorum.		.712	.001
	2-Engelli çocuğa sahip olmak yeni şeyler/beceriler öğrenmemeye yardımcı oldu.		.656	.001
	3-Engelli çocuğumu yetiştirmek havata bakış açımı değiştirdi.		.751	.001
	4-Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri zorluklarla yüzleşme konusunda daha kararlıyım.		.815	.001
	5-Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri diğer insanları daha iyi anlıyorum.		.772	.001
			.886	.001
Aile kazanımları alt boyutu	6-Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri aile üyelerim birbirine daha da yakınlaştı.		.914	.001
	7-Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri ailem daha hoşgörülü ve kabulleniç oldu.		.908	.001
			.802	.001

İnsani kazanımlar alt boyutunun korelasyon katsayıları 0.656 ile 0.815 arasında olurken, aile kazanımları alt boyutunun korelasyon katsayıları 0.914 ve 0.908 değerleri olarak bulundu ($p=0.001$).

Engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçeğinin alt boyutlarının toplam ölçek puanı ve korelasyon analizi yapıldı. İnsani kazanımlar alt boyutu değeri toplam ölçek değeri ile korelasyonu pozitif yönde ilişkili ve iyi düzeyde, istatistik analiz sonuçlarına göre anlamlı olarak bulundu ($r=.886$, $p=.001$). Aile kazanımları alt boyutu değeri toplam ölçek değeri ile korelasyonu aynı şekilde pozitif yönde ilişkili ve iyi düzeyde, istatistik analiz sonuçlarına göre anlamlı olarak bulundu ($r=.802$, $p=.001$).

Tablo 4. Engelli Çocukların Aileleri için Pozitif Kazanımlar Ölçeği ve Alt Boyutlarından Alınan Test-Tekrar Test Puan Ortalamaları Korelasyonları ve Sınıf İçi Korelasyon Değerleri

ÖLÇEK ve ALT BOYUTLARI	ÖLÇEK VE ALT BOYUTLARDAN ALINAN PUAN ORTALAMALARI		ANALİZ SONUÇLARI		
	Test Ort±SS	Tekrar test Ort±SS	r	t	ICC
Toplam ölçek puanı	32.2±3.5	32.2±3.0	.867	.067	0.859
			.001	.946	
İnsani kazanımlar alt boyutu	23.5±2.5	23.6±1.9	.842	-.564	0.830
			.001	.574	
Aile kazanımları alt boyutu	8.6±1.8	8.5±1.7	.822	.785	0.822
			.001	.435	

*r: pearson korelasyon katsayısı **t: bağımlı grupta t testi ***ICC: sınıf içi korelasyon

Engelli çocukların aileleri için Pozitif Kazanımlar Ölçeği ve alt boyutlarının analizindeki test-tekrar test ortalamaları korelasyonları ve elde edilen sınıf içi korelasyon değerleri Tablo 4'de verildi. Ölçek aileler tarafından doldurulduktan sonra aynı sayıdaki aileye 2-4 hafta sonra tekrar uygulandı. Pearson momentler çarpımı korelasyonunun sonuçlarına göre ölçekte bulunan iki alt boyutun test-tekrar test puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkisi olduğu bulundu.

Bağımlı grupta t testi analizi yapılarak 4-6 haftalık puanlarda anlamlı fark olup olmadığına bakıldı, puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmadı. Ölçek ve alt boyutlarının sınıf içi korelasyon değerleri 0.822 ile 0.859 arasındadır.

3. Geçerlik Analizlerine İlişkin Bulgular

Engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçeğinin geçerlik analizini değerlendirmek amacıyla kapsam, dil ve

yapı geçerliği için de faktör analizi yapıldı.

3.1. Engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçeğinin dil ve kapsam geçerliği ve uzman görüşlerinin değerlendirilmesi

Bu çalışmada, Pozitif Kazanımlar ölçeği hemşirelik alanında konuya hakim 2 ögr. Gör. Pediatri hemşiresi, 3 uzman klinik hemşiresi, 1 çocuk ortopedi hekimi, 1 fizyoterapist, 1 ögr. Gör. Psikiyatri hemşiresi, 1 uzman psikolog tarafından ölçek Davis tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonuçları incelendiğinde ölçeğin KGİ skorlarında; dört madde 0.9, üç madde 1 puan aldı.

3.2. Engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi

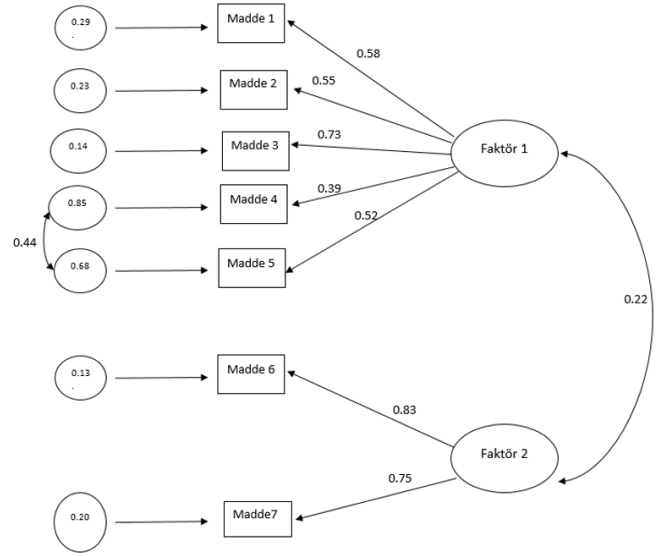
Tablo 5. Engelli Çocukların Aileleri için Pozitif Kazanımlar Ölçeği Maddelerinin Temel Bileşenler Analizindeki Faktör Yük Değerleri ve Faktörlerin Varyansı Açıklama Oranları

Maddeler	Madde numarası	Faktörler	Temel bileşenler analizindeki faktör yük değerleri	Faktörlerin varyansları açıklama oranları	
Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri olgunlaştığımı hissediyorum.	Madde 1	Faktör 1	.482	% 47.355	
Engelli çocuğa sahip olmak yeni seviler/beceriler öğrenmeme yardımcı oldu.	Madde 2		.420		
Engelli çocuğumu yetiştirmek havata bakış açımı değiştirdi.	Madde 3		.586		
Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri zorluklarla yüzleşme konusunda daha kararlıyım.	Madde 4		.700		
Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri diğer insanları daha iyi anlıyorum.	Madde 5		.664		
Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri aile üyelerim birbirine daha da yakınladı.	Madde 6	Faktör 2	.876		% 16.821
Engelli çocuğa sahip olduğumdan beri ailem daha hoşgörülü ve kabullenici oldu.	Madde 7		.764		
Toplam açıklanan varyans oranı				64.176	
KMO	.726				
Barlett testi	171.755	p<.001			

Engelli çocukların aileleri için Pozitif Kazanımlar Ölçeğinin maddeleri incelendiğinde temel bileşenler analizi sonuçlarındaki faktör yükleri ve faktörlerin varyansı açıklayan oranları Tablo 5'de verildi.

Engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçeğinin açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizinin değerlendirilmesinden önce Kaiser-Meyer-Olkin katsayısı (KMO) 0.726 ve Barlett testi sonucu $\chi^2 = 171.755$, $p = .001$ olarak bulundu. Engelli çocukların aileleri için Pozitif kazanımlar Ölçeğinin faktör yapısının değerlendirilmesi için açıklayıcı faktör analizi yapıldı. Açıklayıcı faktör analizi yöntemlerinden temel bileşenlerin analizi sonucu toplam varyansın %64.176'sını açıklayan, öz değeri 1.00'in üzerindeki 2 faktöre sahip olduğu bulundu. İnsani kazanımlar alt boyutu, toplam varyansın % 47.355'ini, aile kazanımları alt boyutu toplam varyansın % 16.821'ini açıklamaktadır. Açıklayıcı faktör analizi sonucuna göre insani kazanımlar alt boyutu faktör yükleri, 0.420- 33 0.700 arasında olduğu bulundu. Aile kazanımları alt boyutunun faktör yüklerinin 0.764 ve 0.876 olduğu bulundu.

3.3. Engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçeğinin doğrulayıcı faktör analiz

$$*\chi^2 = 19.409 \quad **df = 12 \quad ***p = 0.079 \quad ***\chi^2/df = 1.617$$

Resim 1. Engelli Çocukların Aileleri için Pozitif Kazanımlar Ölçek Maddelerinin Doğrulayıcı Faktör Analizi

Engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçek maddelerinin doğrulayıcı faktör analiz değerlendirilmesi Resim 1'dedir. Doğrulayıcı faktör analizinin sonucunda insani kazanımlar alt boyutu faktör yükleri 0.39 ile 0.73 arasında değişmektedir. Aile kazanımları alt boyutunun faktör yükleri 0.75 ve 0.83'tür. Engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçeğindeki uyum indeksleri RMSEA 0.093, GFI 0.933, NFI 0.892, CFI 0.953, IFI 0.956, RFI 0.811, RMR 0.028, AGFI 0.844 olarak bulundu. HOELTER analizine göre $p=0.05$ düzeyinde örneklem büyüklüğü 77'dir.

3.4. Engelli Çocukların Aileleri için Pozitif Kazanımlar Ölçeğinin Tepki Yanlılığı

Araştırmaya katılan ebeveynlerin engelli çocukların aileleri için pozitif kazanımlar ölçeği maddelerine verdikleri tepkinin eşitlik düzeyi Hotelling T2 analizi ile değerlendirildi. Hotelling T2 değeri 16.530, $p=.027$ olarak bulundu. Ölçekte tepki yanlılığı olmadığı bulundu.

TARTIŞMA

Pozitif Kazanımlar Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik araştırmasındaki sonuçlar literatür ile birlikte tartışılmıştır.

1. Katılımcıların Tanımlayıcı Bulgularının Tartışması

Pozitif kazanımlar ölçeği, gelişimsel engeli olan çocukların anneleri, Spina Bifida/Hidrocefali tanılı çocuğun annesi ve engeli olmayan çocukların anneleri ile geliştirilmiştir. Fiziksel engeli olan çocukların annelerinde araştırmaya katılan diğer çocukların annelerine göre daha anlamlı düzeyde pozitif kazanım değerlendirilmiştir (14).

Mevcut araştırmaya pilot uygulama hariç 72 birey katılmıştır. Araştırmaya katılan ailelerin engelli çocuklarının bazı sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde Engelli çocukların % 51.4'ü kız çocuğudur. Çocukların % 97.2'sinin tanısı serebral palsidir ve % 76.4'ü tanıyı doğumdan sonra almıştır. Ailelerin belirttiğine göre çocukların % 44.4'ünün engel seviyesi orta düzeydedir. Ailelerin % 95.8'i engelli çocukları için özel rehabilitasyon merkezinden destek almaktadır.

Minnes ve arkadaşlarının 2015 yılında yaptığı araştırmada, gelişimsel engeli olan çocukların ebeveynlerine olumlu ve olumsuz sonuçların ortaya çıkmasında sosyo-ekonomik düzeyin önemli bir etken olduğu öne çıkarılmıştır. Araştırmada pozitif kazanımlar ölçeği uygulanan ebeveynlerde pozitif kazanç ve ebeveyn sıkıntısı arasındaki ilişki incelenmiş ve engelli tanısı alan çocukların ebeveynlerinde süreç içerisinde gelişen başa çıkma stratejilerine dikkat çekilmiştir (24).

Araştırmaya katılan ailelerin bazı sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde Annelerin % 41.7'si, babaların % 50.7'si ilkokul mezunudur. Annelerin %76.4'ü, babaların % 14.1'i çalışmamaktadır. Ailelerin % 93.1'i çekirdek ailedir ve % 38.9'unun iki çocuğu vardır. Ailelerin % 61.1'inin geliri giderine eşittir. Ailelerin % 55.6'sının sosyal güvencesi sosyal sigortadır. Araştırmada kullanılan ebeveyn sıkıntı öncülleri ile araştırmamızdaki tanımlayıcı faktörler birbiriyle benzerlik göstermektedir.

2. Pozitif Kazanımlar Ölçeğinin Dil Geçerliğine İlişkin Bulguların Tartışması

Literatürde, ölçek uyarlaması yapılırken ölçeğin orijinal diline, uyarlanacak olan grubun kültür ve dil özelliklerine hakim birbirinden bağımsız uzman kişiler tarafından iki veya daha fazla alanından uzman, dil bilimci veya ilgili konuya hakim kişiler tarafından çeviri yapılması gerektiği öne çıkarılmaktadır (25). Çeviri yapıldıktan sonra orijinal ölçeği bilmeyen başka bir uzman tarafından tekrar orijinal diline çevrilerek orijinal hali ve çeviri hali uzman grup tarafından değerlendirilmektedir. Alanından uzman kişilere yönlendirildikten sonra ölçeğin son hali oluşturulmaktadır.

Bu çalışmada, Pozitif Kazanımlar Ölçeği İngilizce ve Türkçe dillerine halim olan uzman dil bilimciler tarafından Türkçe diline çevirisi yapıldı. Çeviri sonrasında farklı uzmanlar tekrar İngilizce diline geri çevirerek ölçek farklı araştırmacılar tarafından incelendi. Ölçeğin Türkçe dilindeki son hali oluşturuldu.

3. Pozitif Kazanımlar Ölçeği 'nin Kapsam Geçerliğine İlişkin Bulguların Tartışması

Ölçek uyarlama araştırmalarında amaç, hedef gruba yönlendirilen maddelerin hedeflenen ölçümün niteliğine uyumunu değerlendirmek ve bu doğrultuda 5-40 uzmanın görüşü alınmaktadır (26).

Ölçeğin kapsam geçerlik araştırması yapılırken sıklıkla Davis tekniği kullanılarak dördüncü dereceleme ile değerlendirilmektedirler (25). Uzmanlardan "(4) uygun" ile "(3) oldukça uygun madde hafifçe gözden geçirilmeli" derecelendirmelerini seçen uzmanların sayısı, ölçeği değerlendiren uzmanların toplam sayısına bölündüğünde ortaya çıkan değer her bir maddenin Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ) skorudur. Ortaya çıkan kapsam geçerlik indeksleri >0,80 değerinde olmalıdır (26, 27).

Bu çalışmada, Pozitif Kazanımlar ölçeği hemşirelik alanında konuya hakim 2 ögr. Gör. Pediatri hemşiresi, 3 uzman klinik hemşiresi, 1 çocuk ortopedi hekimi, 1 fizyoterapist, 1 ögr. Gör. Psikiyatri hemşiresi, 1 uzman psikolog tarafından Davis tekniği ile ölçek değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonuçlarına göre ölçekteki KGİ skorları incelendiğinde; dört madde 0.9, üç madde 1 puan aldı.

4. Pozitif Kazanımlar Ölçeği' nin Yapı Geçerliğine İlişkin Bulgularının Tartışması

Faktör analizi ölçek maddelerinin yapıca çok sayıda değişkenlerinin anlamlı ve daha az değişkenler ile belirlenip belirlenemeyeceğini incelemek için yapılan bir yöntemdir. Bu değerlendirmede Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi yöntemleri kullanılmaktadır. (28).

Ölçekte veri faktör analizinin uygunluğunu ölçmek amacıyla ilk aşamada her maddenin "örneklem uygunluk ölçütü" ele alınırken KMO değeri 1' e yaklaştıkça örneklem grubunun uygunluğu artmaktadır. 0.5-0.7 arasında bulunana KMO değeri zayıf, 0.7-0.8 değerleri arasında bulunana orta düzey, 0.8-0.9 aralığı iyidir ve değer 0,9 üzerinde ise mükemmel olarak derecelendirilmektedir (29, 30, 31). İkinci aşamada normal dağılımına sahip olup olmadığını kontrol etmek amacıyla Bartlett Küresellik Testi uygulanırken test ile elde edilen ki-kare sonucunun istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmesi beklenmektedir (31, 32). Analiz ile KMO değeri 0.726 olarak belirlenmiştir. Buna göre örneklem analizi iyidir (32). Bartlett Küresellik testi değerlendirilmesine göre, ki-kare değerinin $2 = 171.755$, $p = .001$ olduğu görüldü.

4.1. Açıklayıcı Faktör Analizi Bulgularının Tartışması

Literatürde temel bileşenler analizindeki faktör yük değerlerinin 0.40 tan büyük olması gerekmektedir (29, 30). Bu çalışmada, Pozitif Kazanımlar Ölçeği açıklayıcı faktör analizinde elde edilen sonuçların değişkenlerin faktör yükleri üzerinde olan etkisinin anlaşılabilmesi amacıyla iki şekilde değerlendirilmiştir. Açıklanan varyansın kabul edilebilmesi için %40 ile %60 arasında olması gerekmektedir (33). Bu iki faktör, toplam varyansın %64.176'sını açıklayan, öz değerinin 1.00'in üzerinde olan 2 faktörlü yapı değerlendirilmiştir. İnsani kazanımlar alt boyutu değeri toplam varyansın % 47.355'ini, aile kazanımları alt boyutu toplam varyansın % 16.821'ini açıklamaktadır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda insani

kazanımlar alt boyutu faktör yükleri 0.420-0.700 arasında olduğu bulundu. Aile kazanımları alt boyutunun faktör yüklerinin 0.764 ve 0.876 olduğu bulundu. Değerlendirilen alt boyutlar literatür ile uyumludur (14, 18, 34). Jess ve arkadaşlarının çalışmasında faktör yükleri .38 ile .75 arasında değişmektedir (18). Bu bulgular değerlendirildiğinde analiz sonuçlarının orijinal ölçek ile benzerlik gösterdiği incelenmektedir.

4.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Bulgularının Tartışması

Uyum indeksi sonuçları incelendiğinde ki-kare değerinin serbestlik derecesine bölünmesi sonrasında ortaya çıkan değerinin iki veya daha altında olması istenmektedir. Beş ve altındaki değerler ise kabul edilebilir uyumu göstermektedir. GFI, AGFI ve CFI değerleri 0 ile 1 arasında yer alırken indeks sonuçlarının 0.95'in üzerinde ortaya çıkan bir değer normal olarak nitelendirilmektedir. 0,90'nın üzerinde bir değer olması ise kabul edilebilir olarak değerlendirilmektedir (35). AGFI değerinin 0.80 ve 0.89 aralığında olması kabul edilebilir bir uyum şeklinde değerlendirilmektedir (36). RMSEA 0.05' dan daha küçük bir değer ise normal, 0,08' den daha küçük bir değere karşılık geliyorsa kabul edilebilir uyumu ortaya çıkarmaktadır (28, 35, 37). Bazı kaynaklar RMSEA değerinin 0.8-0.1 arasındaki değerler orta düzeyde kabul edilirken değer, 1'e yaklaştıkça model uygunluğu kötüye dönüşmektedir (30, 38).

Pozitif Kazanımlar Ölçeği' nin uyum indeksleri incelendiğinde; $\chi^2/df=1.617$ olduğu için iyi bir uyumdur. Buna ek olarak, CFI değeri 0.953 hesaplanarak normal kabul edilirken GFI değeri 0.933 hesaplanarak kabul edilebilir değer olarak nitelendirilmektedir. RMSEA değeri ise 0.093 olarak saptanmış ve orta düzeyde uyum olarak değerlendirilmektedir.

Jess ve arkadaşlarının 2020 yılında Pozitif Kazanımlar Ölçeğinin orijinalini kullanarak yaptığı araştırmanın doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre spina bifida/ hidrosefali çocukların ebeveynlerinin olduğu grubun değerleri ($\chi^2(14) = 23.59$, $p = .05$; CFI = .965; RMSEA = .054, 90% CI [.000, .091]) sıralanırken; gelişimsel engelli olan çocukların ebeveynlerinin olduğu grubun değerleri ($\chi^2(14) = 302.89$, $p < .001$; CFI = .839; RMSEA = .133, 90% CI [.120, .146]) olarak sıralanmaktadır.

Doğrulayıcı faktör analizinde elde edilen değerlere göre model uyumluluğunun sonuçları Jess ve arkadaşlarının yaptığı araştırma ile benzerdir. Araştırmamızda; GFI 0.933, NFI 0.892, CFI 0.953, IFI 0.956, RFI 0.811, RMR 0.028, AGFI 0.844 olduğu görülmüştür.

5. Pozitif Kazanımlar Ölçeği' nin Güvenirliğine İlişkin Bulgularının Tartışması

Pozitif Kazanımlar Ölçeği'nde güvenirlik araştırması için iç tutarlık ve zaman göre değişmezlik analizi uygulanmıştır.

5.1. İç Tutarlığın (Cronbach Alpha) Değerlendirilmesi

.80 ile 1,00 arasındaki değer yüksek güvenilir, .60 ile 0.80

arasındaki oldukça güvenilir, .40 ile .60 arasında ise güvenirligi düşük ve 0 ile .40 arasında değerlendirilirse güvenli değil olarak kabul edilmektedir (37). Cronbach Alfa değerinin genel olarak 0,70 'nin üzerinde bir değer olması önerilirken 10 maddeden az ölçeklerde Cronbach Alfa değerinin genellikle düşük (örn. 0,50) değerlere ulaşıldığı ve kabul edilebilir olduğu öne çıkarılmaktadır (39).

Pozitif Kazanımlar Ölçeği iç tutarlığı bakımından incelendiğinde, Cronbach Alfa katsayısının ölçek toplamı 0,794 olarak, aile kazanımları alt boyutu .796 insani kazanımlar alt boyutu ise .794 olarak bulunmuştur. Değerler .60 ile .80 arasında olduğu için "oldukça güvenilir" olarak kabul edilmektedir.

MacDonald ve arkadaşlarının 2009 yılındaki zihinsel engelli çocuğu olan babaların iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla PKÖ kullanılmıştır. Araştırmada babaların kazanımları iki alt boyutta incelenmiştir. Beşi zihinsel engelli bir çocuk yetiştirmenin baba için algılanan faydalarıyla; ikisi ailenin neler kazandığına odaklanmıştır. Cronbach alfa katsayısı .80 olarak değerlendirilirken sonuçlar araştırmamız ile uyumludur (35).

Weiss ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada Cronbach Alfa değeri .87 olarak değerlendirilmiştir (40). Pit-ten Cate'in 2003 yılındaki Orijinal ölçeğin geliştirildiği çalışmada ise Cronbach Alfa değeri .79 iken mevcut araştırmadaki değer literatür ile uyumludur (14)

İç tutarlık değerlendirilirken her bir maddenin uygunluğunun araştırılması ile maddelerin ölçekte yer alıp olmayacağı incelenmektedir. Değerlendirme sonrasında puanın düşük çıkması maddelerin ölçüm niteliğini düşürürken; ölçeğin geçerlik ve güvenirlüğünün azalttığını göstermektedir. Korelasyon katsayısı literatürde .30 ve üzeri olması gerektiği belirtilmektedir (30).

Pozitif Kazanımlar Ölçeği' nden elde edilen madde-toplam korelasyon değerleri incelendiğinde 0,602 ile 0, 779 arasında yer aldığı değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda 7 maddenin ölçekte kalması gerektiğine karar verilmiştir.

Ölçeğin güvenirlik araştırmasında gerekli olan ölçütler karşılanırken ölçeğin iç tutarlılığı yüksek olarak bulunmuştur.

5.2. Zamana Göre Değişmezliğinin Değerlendirilmesi

Güvenirlik araştırmasında Test-tekrar test yöntemi ölçeğin değişmezliğini ispatlamak için kullanılmıştır. Bu yöntemde ölçek, 2 hafta- 2 ay gibi belirli aralıklarla aynı örneklem grubuna aynı koşullarda iki defa uygulanmaktadır. Güvenirlik kat sayısının 1' e yakın bir değer olması gerekmektedir minimum 0,70 olabileceği öne çıkarılmaktadır (30).

Pozitif Kazanımlar Ölçeği ilk ölçüm sonrasındaki 2-4 hafta arasında tekrar aynı örneklem grubuna uygulandı.

Uygulama sonrasındaki ölçüm sonuçları incelendiğinde Ölçek ve alt boyutlarının sınıf içi korelasyon değerlerinin 0.822 ile 0.859 arasında olduğu bulunmuştur. Sonuçlar doğrultusunda katsayı değerlerinin yüksek düzeyde ve ölçeğin kullanımı için yeterli güvenilirlik değerinde olduğu saptanmıştır.

Çalışmanın kısıtlılıkları

Bu araştırma sadece Muğla ilinde bulunan Eğitim ve Araştırma Hastanesinin Ortopedi ve Travmatoloji Polikliniğine başvuran 0- 18 yaş aralığındaki ortopedik engelli tanısı almış çocukların ebeveynleri ile yapıldı.

SONUÇ

Pozitif Kazanımlar Ölçeği ortopedik engelli çocuğu olan ebeveynler için Türkçe’ de dil geçerlik ve güvenilirlik araştırması yapılmıştır. Bu süreçte dil aşamada dil uyarlaması, uzmanlar ile kapsam ve içerik incelemesi ve pilot uygulaması yapılarak ölçeğin Türkçe son hali oluşturuldu. Ölçekten herhangi bir madde çıkarılmadan düzenlemesi yapılan maddeler Muğla ilinde bulunan eğitim ve araştırma hastanesindeki ortopedi ve travmatoloji polikliniğine başvuran ortopedik engelli çocukların ebeveynlerine uygulanarak sonrasında istatistik olarak güvenilirliği test edildi. Çalışmada ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği yeterli bulundu.

Sonuçların Uygulamada Kullanımı

Türkçe geçerlik ve güvenilirlik araştırması yapılan Pozitif Kazanımlar Ölçeği’ nin araştırma sonrasında uzman pediatri hemşireleri tarafından sahada kullanılmalıdır. Uygulama alanında ölçeğin kullanımının yaygınlaşması ile literatürde ortopedik engele sahip çocukların ebeveynlerinin çocuklarına yaklaşımı ve uzmanların yaklaşımında olumlu gelişmeler olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle ölçeğin kullanımının literatüre sağlayacağı katkının yanı sıra sosyal yaşamda ebeveynler ve engelli çocuklar için de kazanım sağlanacağı öngörülmektedir. Ölçek, yalnızca ortopedik engele sahip çocukların ebeveynlerinde değil tüm engelli çocukların ebeveynlerindeki pozitif kazanımları değerlendirmek amacıyla kullanılması önerilmektedir. Ölçeğin sahada kullanımı desteklenmelidir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada, araştırmacılar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

1. Ayyıldız, Ulupınar S. Health education activities of the nurses working in the primary care health services towards disabled persons. *Journal of Health Science and Profession*. 2019;6(1): 51-61. DOI. org/10.17681/hsp.434482
2. Golubović Š, Milutinović D, Ilić S, Đorđević M. Empowerment practice in families whose child has a developmental disability in the Serbian context. *Journal of Pediatric Nursing*. 2021;57, e15-e22. DOI:10.1016/j.pedn.2020.09.010
3. Koltuniuk A, Rozensztrauch A, Budzińska P, Rosińczuk J. The quality of life of polish children with cerebral palsy and the impact of the disease on the family functioning. *Journal of Pediatric Nursing*. 2019; 47: e75-e82. DOI:10.1016/j.pedn.2019.05.011
4. Fereidouni Z, Kamyab AH, Dehghan A, Khayali Z, Ziapour A, Mehedi N, Togholi R. A comparative study on the quality of life and resilience of mothers with disabled and neurotypically developing children in iran. *Heliyon*. 2021; e07285. DOI:10.1016/j.heliyon.2021.e07285
5. San HY, Başbakkal Z. Zihinsel yetersiz çocuğu olan aileler için aile yükü değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2008;11(3): 86-95. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29426>

6. Whittingham K, Wee D, Sanders MR, Boyd R. Sorrow, coping and resiliency: parents of children with cerebral palsy share their experiences. *Disabil Rehabil*. 2013; 35(17):1447-52. DOI:10.3109/09638288.2012.737081.
7. Buluş S, Ersoy AF. Engelli çocuğu olan annelerde tükenmişlik: nitel bir çalışma. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2019; 23(3): 764-781.
8. Obeidat HM, Al Hadid LA, Al-Sagarat AY, Khrisat M.. Lived experience of Jordanian parents having a child with Duchenne muscular dystrophy. *Journal of Pediatric Nursing*. 2021; 57: 5-10. DOI:10.1016/j.pedn.2020.11.001
9. Asante E, Lynn JS, Diver C. Stories of restitution: Family experiences of diagnosis and help-seeking for a child with cerebral palsy. *Journal of Pediatric Nursing*. 2023.
10. Eakes GG, Burke ML, Hainsworth MA. Middle-range theory of chronic sorrow. *Image J Nurs Sch*. 1998; 30: 179-184.
11. Worden JW. *Grief counseling and grief therapy: A handbook for the mental health practitioner*. Springer Publishing Company, 2018.
12. Kübler-Ross E, Kessler D. *On grief and grieving: Finding the meaning of grief through the five stages of loss*. Simon and Schuster, 2005.
13. Schaefer JA, Moos RH. The context for posttraumatic growth: Life crises, individual and social resources and coping. In RG, Tschl CL, Park LG Calhoun (Eds.), *Post-traumatic growth: Positive changes in the aftermath of crisis* (pp. 99-123). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates. 1998.
14. Pit-ten Cate IM. *Family adjustment to disability and chronic illness in children* (Doctoral thesis) University of Southampton, England. 2003.
15. Yehonatan-Schori M, Golan O, Waizbard-Bartov E. Personal growth experiences of parents to children with autism spectrum disorder. *Journal of Autism & Developmental Disorders*. 2019; 49(4).
16. Calhoun LG, Tedeschi RG (Eds.). *Handbook of posttraumatic growth: Research and practice*. Routledge, 2014.
17. Tedeschi RG, Shakespeare-Finch J, Taku K, Calhoun LG. *Posttraumatic growth: Theory, research, and applications*. Routledge, 2018.
18. Jess M, Bailey T, Pit-ten Cate IM, Totsika V, Hastings RP. Measurement invariance of the Positive Gains Scale in families of children with and without disabilities. *Research in Developmental Disabilities*. 2020; 103, 103662. DOI:10.1016/j.ridd.2020.103662
19. Arabiat D, Whitehead L, Foster M, Shields L, Harris L. Parents’ experiences of family centred care practices. *Journal of Pediatric Nursing*. 2018; 42, 39-44. DOI. org/ 10.1016/j.pedn.2018.06.012
20. Brasher S, Middour-Oxler B, Chambers R, Calamaro C. Caring for Adults With Autism Spectrum Disorder in the Emergency Department: Lessons Learned From Pediatric Emergency Colleagues. *Journal of Emergency Nursing*. 2021; 47(3): 384-389.
21. Christian BJ. Translational research-parents and pediatric nurses promoting children’s health in primary care and during hospitalization. *Journal of Pediatric Nursing*. 2020; 52: 91-94. DOI:10.1016/j.pedn.2020.04.007
22. Christian BJ. Translational research-Pediatric nursing: Caring for children. *Journal of Pediatric Nursing*. 2020; 54, 103- 105. DOI:10.1016/j.pedn.2020.08.002
23. Cronbach, LJ. Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*. 1951; 16(3), 297-334.
24. Minnes P, Perry A, Weiss JA. Predictors of distress and well-being in parents of young children with developmental delays and disabilities: the importance of parent perceptions. *Journal of Intellectual Disability Research*. 2015; 59(6): 551-560.
25. Çapık C, Gözüm S, Aksayan S. Kültürlerarası ölçek uyarlama aşamaları, dil ve kültür uyarlaması: Güncellenmiş rehber. *Florence Nightingale Journal of Nursing*. 2018; 26(3): 199-210.
26. Yeşilyurt S, Çapraz C. A road map for the content validity used in scale development studies. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2018; 20(1): 251-264.
27. Rubio DM, Berg-Weger M, Tebb SS, Lee ES, Rauch S. Objectifying content validity: Conducting a content validity study in social work research. *Social Work Research*. 2003; 27: 94-104.
28. Çapık C. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizinin kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2014; 17: 196-205.
29. Çolakoğlu ÖM, Büyükekeşi C. Açılımlayıcı faktör analiz sürecini etkileyen unsurların değerlendirilmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2014; 2(1): 56-64.
30. Yaşoğlu MM. Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*. 2017; 46: 74-85.
31. Yurdugül H. Faktör analizinde KMO ve Bartlett Testi neyi ölçer?. 2020. Erişim adresi: <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~yurdugul/3/indir/Kuresellik.pdf> (Erişim tarihi: 3.04.2023)
32. Bartlett MS. Tests of significance in factor analysis. *British Journal of Psychology*. 1950; 3: 77-85.
33. Tavşancıl E. Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi. (2.Baskı), İstanbul. Nobel Yayın Dağıtım. 2005; 20-51.
34. MacDonald EE, Hastings RP, Fitzsimons E. Psychological acceptance mediates the impact of the behaviour problems of children with intellectual disability on fathers’ psychological adjustment. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*. 2010; 23(1): 27-37.
35. Van de Schoot, Lugtig ve Hox, 2012- Van de Schoot R, Lugtig P, Hox J. A checklist for testing measurement invariance. *European journal of developmental psychology*. 2012; 9(4): 486-492.
36. Simon D, Kriston L, Loh A, Spies C, Scheibler F, Willis C, ve ark. Confirmatory factor analysis and recommendations for improvement of the Autonomy-Preference-Index (API). *Health Expectations*. 2010; 13: 234-243.
37. Esin NM. Veri toplama yöntem ve araçları ve veri toplama araçlarının güvenilirlik ve geçerliği, İçinde S. Erdoğan, M.N. Esin, N. Nahcıvan, (Ed.), *Hemşirelikte araştırma kitabı*. İstanbul. Nobel Tıp Kitabevleri. 2014; 193-233.
38. Rigdon E. E. CFI versus RMSEA: A comparison of two fit indexes for structural equation modeling. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*. 1996; 3(4): 369-379
39. Biçer İ, Çakmak C, Demir H, Kurt ME. Koronavirüs anksiyete ölçeği kısa formu: Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Anatolian Clinic the Journal of Medical Sciences*. 2020; 25(Special Issue on COVID 19): 216-225.
40. Weiss JA, MacMullin JA, Lunsky Y. Empowerment and parent gain as mediators and moderators of distress in mothers of children with autism spectrum disorders. *Journal of Child and Family Studies*. 2015; 24: 2038-2045.